

mi – kvetly zde třezalky, jestřábníky, chrastavce, mateřídouška, pavinec horský, zvonek okrouhlostý, hvozdík tečkovaný, jetel ladní, čičorka pestrá a řada dalších nápadných druhů. Podobnou lokalitu nahoprutky našli nedávno také Eva a Karel Martínkovi (Martínková et Martínek 2005) jen o pár kilometrů severněji - na žulovém výchozu u Milíkova.

Zajímavostí je, že známý český botanik Karel Domin ve své práci o Slavkovském lese z roku 1924 (Domin 1924) odkazuje na ještě starší údaj (Dalla Torre 1878), kde je zmiňován výskyt nahoprutky písečné „u Kynžvartu na výslunných místech“. Domin považoval tento údaj za věrohodný a pravděpodobný a ve své práci píše: „U Kynžvartu vznikají v otevřeném kraji i hrubozrné písčité půdy žulové; jsou-li tyto stanovištěm pro psamofyty, dlužno zjistiti.“ Jsem rád, že se tak stalo, i když předpokládám, že autor měl na mysli poněkud kratší časový horizont...

Zda se údaje z r. 1878 o výskytu nahoprutky vztahují i na nově objevené lokality, už dnes můžeme jen hádat. Ve zdejší krajině se dříve hospodařilo dosti odlišným způsobem než dnes (vypásaly se meze, které nyní zarůstají nálety, hospodařilo se i na málo úživných půdách apod.), takže stanoviště vhodná pro výskyt psamofytních druhů byla pravděpodobně mnohem častější. Předpokládám proto, že původní zmínka v literatuře se týká spíše míst v menší vzdálenosti od Kynžvartu. Zda však i tam některé ze vzácných pískomilných rostlin přežily až do dnešních dob, zatím nevíme.

Rakouský botanik a univerzitní profesor Dalla Torre (1878) popisuje „u Kynžvartu na vzdělané půdě“ ještě jednu pískomilnou rostlinu - písečnatku nejmenší (*Arnoseris minima*). Písečnat-

ka z naší krajiny již téměř zcela vymizela (vlivem intenzifikace zemědělství v 2. polovině 20. stol.) a její výskyt v ČR byl v posledních deseti letech potvrzen pouze na 11 lokalitách, přičemž ta nejbližší se nachází až u Žihle (Kaplan et Kubát 2004). Nezdá se tedy příliš pravděpodobné, že by v romantické krajině kynžvartských „bludných“ balvanů písečnatka úspěšně přeživala až dodnes, tak jako nahoprutka. Ale kdo ví, třeba i ona stále ještě jen čeká na svého dalšího objevitele...

Literatura:

- Dalla Torre K. W. (1878): Beiträge zur Phyto-und Zoostatik des Egerlandes. - Lotos, Prag, 27(1877): 7-90.
Domin K. (1924): Císařský les, studie geobotanická. Archiv pro přírodovědecký výzkum Čech XVII/3: 1-91.
Martínková, E. et Martínek, K. (2005): Poznámky k rozšíření některých zajímavějších druhů rostlin na Chebsku. Calluna, Plzeň, 10/1.
Kaplan Z. et Kubát K. (2004): *Arnoseris GAERTNER* – písečnatka. - In: Slavík B. et Štěpánková J. [eds.]: Květena České republiky. 7. [Flora of the Czech Republic.] – Academia, Praha, pp. 702 – 704.

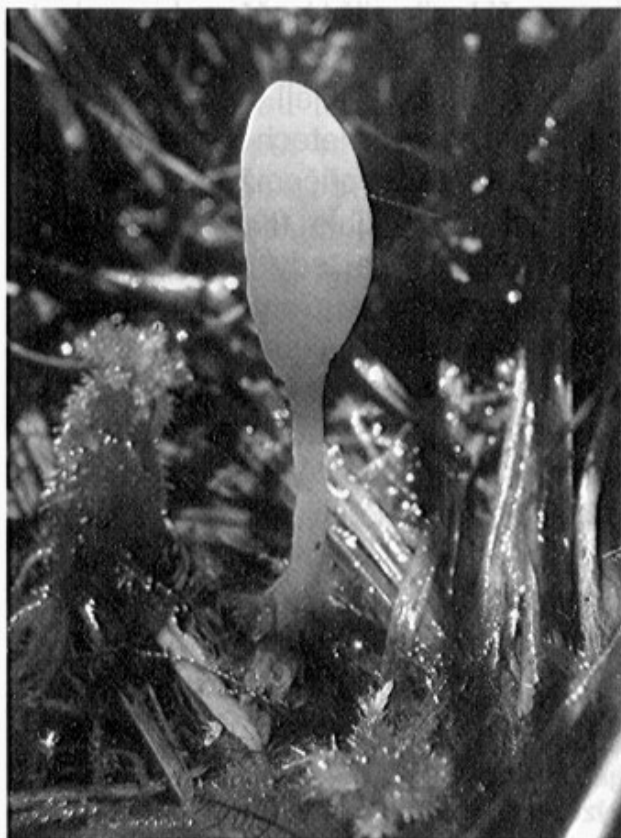
Petr Krása

Čapulka bahenní

(*Mitrula paludosa*)

– hezká a neznámá houba

Jednou z mnoha zajímavých hub, se kterými se ve většině běžných atlasů nesetkáme, je i čapulka bahenní (*Mitrula paludosa*) – obrázek na obálce. V literatuře se objevuje, klasické kapesní klíče ji neznají, a stejně tak i rozsáhlejší publikace. Setkal jsem se ní pouze v obrazovém atlase Hagara (1999), a ještě v knize Houby – česká encyklopedie (2004). Po pátrání na českém

Čapulka bahenní (*Mitrula paludosa*).
Foto Petr Krása.

internetu jsem našel dvě krátké zmínky o výskytu čapulky v Javorníkách a Brdech, pak až na vzdáleném Slovensku.

Poprvé jsem se s ní setkal v roce 2004 ve dvou přírodních rezervacích na Chebsku, a to v PR Studna u Lužné a PR Děvín. Obě rezervace oplývají mokřadními biotopy a nachází se v nadmořské výšce cca 440-450 m n.m. V roce 2005 jsem čapulku bahenní našel ještě na Jindřichovicku v rašelinných lesích pramenné oblasti Chodovského potoka (cca 700m n.m.).

Houba roste od května do července, kdy zaujme svým zajímavým tvarem a výrazným zbarvením, díky jemuž je téměř nezaměnitelná. Patří mezi houby podkmene vřeckovýtrusných (*Ascomycotina*), třídy terčoplodých (*Discomycetes*) a řádu voskovičkotvarých (*Helotiales*). Plodnice houby dorůstající až 3 cm jsou nejčastěji kyjovitého tvaru, nepravi-

delně válcovitě ztlustlé, někdy kulovité, s povrchem jemně vrásčitým. Zbarvené jsou žlutooranžově až světle oranžově, slabě průsvitné, jakoby z voskového materiálu. Třeň je ostře oddělen od delší plodnice, je úzký a bělavě zbarvený. Výtrusy jsou rozšiřovány vodou (hydrochorie). Houba je nejedlá.

Čapulka bahenní roste v mokřinách a ve velmi mělkých čistých vodách na odumřelých a rozkládajících se rostlinných zbytcích, tedy nejčastěji na tlejícím listí, trávě, kůře a větvičkách. Na tomto materiálu roste saprofytický, tzn. že je na rozkládající se materiál vázána a vyživuje se z něj. Našel jsem ji vždy na vhodném biotopu částečně zastíněném, a to v keřích vrb, v olšíně nebo při vodním kanále rašelinné březiny. Houby rostly vždy v menších či větších skupinách (cca do 20). Mykologická literatura uvádí, že houba roste místy hojně, a tak lze předpokládat, že se u nás v regionu vyskytuje i na dalších vhodných stanovištích.

Literatura:

Anonymous (2004): Houby – česká encyklopedie - Reader's Digest Výběr
Hagara L. a kol. (1999): Houby. – Aventinum

Zdeněk Buchtele

Valové opevnění, vojenské „ležení“ a další objevy v blízkosti Bašusovy hájenky.

(Souhrn všech zatím zjištěných skutečností do roku 2004)

Nově zjištěné skutečnosti mě vedly k podrobnějšímu průzkumu oblasti v okolí bývalé Kladské hájenky, dnes známější

arnika

Přírodu a historii Karlovarského kraje 1/05

**Krásné neznámé krásivky
Sovy Slavkovského lesa
Břehule říční na Sokolovsku**